

In Frankrijk krijgen veel geiten luzerne. Het wordt in allerlei soorten en maten verstrekt.

Een stal met Alpine- en Saanen-geiten met automatische voeding.

Dit bedrijf heeft een simpel maar doeltreffend rapid-exitsysteem.

Een bedrijf met Poitevine-geiten.

CL is op veel Franse bedrijven zichtbaar, zie ook hier de bult in de nek.

Foto's: Louis Bolk Instituut

Geitenhouderij in Frankrijk: zeer gevarieerd

Nick van Ekeren en Wim Govaerts, Louis Bolk Instituut, Driebergen

Frankrijk is met ruim 1,2 miljoen geiten bij uitstek een geitenland. Voor deelnemers aan de excursie die het Bedrijfsnetwerk biologische geitenzuivel in oktober 2007 organiseerde, viel vooral het kleine aandeel biologische geitenbedrijven op. Ook blijkt de sector uit gevarieerde bedrijven te bestaan; ze tellen bijvoorbeeld 40 Poitevine-geiten of 400 Saanen-geiten.

In 2001 liepen in Frankrijk 1,2 miljoen geiten, verdeeld over 10.000 bedrijven. 55 procent van deze bedrijven is melkleverancier en heeft gemiddeld 171 geiten, de overige 45 procent bestaat uit zelfverkazers met gemiddeld 62 geiten. Het Bedrijfsnetwerk biologische geitenzuivel bezocht vorig jaar zeven Franse melkgeitenbedrijven en verhaalt nu over de geitensector in Frankrijk.

Voerproductie

Naast gras voor beweiding en hooiproduktie wordt in Frankrijk veel luzerne geteeld. Op bijna elk bedrijf krijgen de geiten luzerne in de vorm van hooi, kuil, brok of vers. Daarnaast telen veel geitenhouders, al dan niet in een akkerbouwvruchtwisseling, korrelmaïs en andere graansoorten. Op basis van het aangekochte voer is een berekening gemaakt van de melkproductie van eigen voer. Hieruit blijkt dat, naast onderhoud, de melkproductie van eigen voer rond de 2000 liter per hectare ligt. De rest van de melk produceren de dieren uit aangekocht voer. Een uitzondering vormde een bedrijf met 7000 liter per hectare van eigen voer. Ook in Frankrijk is een hoge productie per hectare

dus mogelijk, maar dit wordt niet altijd gerealiseerd. Wellicht is een optimale productie uit voer bij grondprijzen van 3.500 tot 5.000 euro per hectare minder noodzakelijk.

Rantsoenen

De meeste Franse melkgeitenbedrijven voeren droge rantsoenen met weinig kuilvoer. Reden hiervoor is met name de verwerking tot rauwmelkse kaas en AOC-kazen (l'Appellation d'Origine Contrôlée, kazen met een herkomstgarantie). Het ruwvoer bestaat met name uit hooi van gras of luzerne, soms aangevuld met een beetje ingekuilde snijmaïs. De rantsoenen bevatten uiteindelijk weinig ruwvoer maar veel granen, die op sommige bedrijven ongeplet gevoerd worden. Naast veel enkelvoudige componenten, voeren drie van de door het netwerk bezochte bedrijven een zware eiwitcorrector (45 procent RE soja en ureum). Op één bedrijf leidt dit tot hoge ureumgehalten (65), waarvoor de geiten vervolgens weer een middel krijgen dat de lever stimuleert. Twee bedrijven voeren de brok automatisch. Vier tot vijf rondgangen van de automaat zorgen op deze bedrijven voor het evenwicht tussen rust en activiteit van de

dieren. Op vier van de zeven bedrijven is grazen een belangrijk onderdeel van het rantsoen. Twee van deze bedrijven hadden in 2007 problemen met maagdarmwormen.

Gezondheid

85 procent van het totaal aantal bedrijven in Frankrijk is besmet met CAE. Ook is op de meeste bedrijven CL aanwezig, maar niemand ervaart dit als een probleem. Sinds een aantal jaren wordt de geitenmelk uitbetaald op celgetal. Redenen hiervoor kon een woordvoerder van de sector niet duidelijk geven, maar bij de deelnemers aan de excursie rees het vermoeden dat deze beslissing meer met prijszetting te maken had dan met een werkelijke kwaliteitsverbetering. Op de bedrijven die melk aan een coöperatie leveren is een hoog celgetal het belangrijkste criterium voor de afvoer van geiten. Op een proefbedrijf bleek selectie voor celgetal niet te helpen. Hier leidde alleen droogzetten met antibiotica tot resultaat. Het vervangingspercentage op de bedrijven varieert van 15 tot 35 procent.

Rassen en productie

In Frankrijk is op dit moment 55 procent van de geiten van het ras Alpine, gevolgd door 45 procent Saanen. Saanen-geiten nemen echter in aantal toe. Het aantal Poitevine-geiten is zeer laag. In 1995 lag de productie van deze drie rassen op gemiddeld 798, 762 en 551 liter voor respectievelijk Saanen, Alpine en Poitevine geiten. De Poitevine geiten blonken in dat jaar uit in vetpercentage; 3,50 procent. Bij het eiwitpercentage staken de Alpine geiten er met 3,03 procent bovenuit. De gemiddelde melkproductie van Franse geiten in 2001 bij melkcontrole was 753 liter

in 276 dagen. De gehalten zijn toegenomen van 3,44 procent vet en 3,08 procent eiwit in 2001 tot 3,76 procent vet en 3,27 procent eiwit in 2006.

Afzet

Van de in totaal 645 miljoen liter melk in Frankrijk wordt 130 miljoen door zelfverkazers verwerkt. In totaal komt hier 104.000 ton geitenkaas uit voort, waarvan 86.000 ton fabriekskaas (15 procent rauwe melk) en 18.000 ton boerenkaas (100 procent rauwe melk). Veel van de kazen worden via het proces 'lactiques' tot zure kazen (pH 4,5) gemaakt. De gemiddelde uitbetaling van de fabriek lag in 2003 op 0,45-0,49 euro per liter en in 2006 op 0,50 euro. Voor biologische melk werd 0,70 euro per liter betaald. Veel zelfverkazende bedrijven geven aan dat door het toch al natuurlijke imago van geiten in Frankrijk, de biologische houderij weinig meerwaarde heeft bij de afzet van kaas. Door sterke stijging van de kosten zal de melkprijs op korte termijn moeten stijgen, zo geven Franse geitenhouders aan.

Conclusies

- Geitenhouderij in Frankrijk heeft van oudsher een natuurlijk imago. Daarom biedt biologische houderij weinig méér.
- Afzet van kaas in het algemeen en specifiek voor AOC-kazen is goed geregeld.
- Voerproductie wordt niet optimaal benut en diergezondheid laat te wensen over.
- Technisch gezien scoort Frankrijk niet beter dan gemiddeld.
- Lage grondprijzen en een redelijke afzetprijs maken de hoge kosten veelal goed.
- Door sterke stijging van kosten streven geitenhouders een hogere afzetprijs na.

Bedrijfsnetwerk biologische geitenzuivel

De deelnemers aan de excursie naar Frankrijk.

Het Bedrijfsnetwerk biologische geitenzuivel heeft drie regionale studieclubs en twee themagroepen voor geitenhouders opgezet. Binnen de themagroepen worden de onderwerpen weerstand en kostprijsbeheersing uitgediept. Het Bedrijfsnetwerk werkt hecht samen met het onderzoek dat het project BIOGEIT uitvoert. Het netwerk wordt gefinancierd door LNV en gecoördineerd door de vereniging van biologische geitenhouders 'De Groene Geit' en het Louis Bolk Instituut. Het netwerk organiseert ook excursies. Zo is een aantal belangstellenden van 10 tot en met 13 oktober 2007 in Frankrijk geweest. De 23 deelnemers (geitenhouders, een dierenarts, een onderzoeker en een adviseur) hebben in de geitenstreek rond Poitiers (Centre et Poitou-Charentes) verschillende biologische en gangbare geitenbedrijven bezocht.

Tijdens de excursie konden de deelnemers natuurlijk veel (Franse) kaas proeven.

Foto's: Louis Bolk Instituut